

Generelt informeret samtykke til mindre behandlinger af varigt inhabile

Chefkonsulent v. SUM Annette Baun Knudsen

Chefkonsulent v. STPS Henrik Kristensen

Program

- Hvorfor er vi her
- Konkret informeret samtykke
- Generelt informeret samtykke
- Eksempler på anvendelse
- Pause
- Spørgsmål

Hvorfor er vi her?

- Den 1. juli 2021 er en ændring af sundhedslovens § 18 trådt i kraft, der gør det muligt at anvende *generelt informeret samtykke*
- De nærmere regler om anvendelse af generelt informeret samtykke er fastsat ved bekendtgørelse, der er trådt i kraft 1. januar 2022
- Bekendtgørelsen var i høring i perioden 26. maj – 11. juni 2021
- Interessenter har været inddraget i forbindelse med udarbejdelse af bekendtgørelsen

Konkret informeret samtykke

Ret til selvbestemmelse

- Grundlæggende princip
- Individuelle behov og værdier
- Tillids- og fortrolighedsforhold mellem patient og sundhedsperson
- **Ingen behandling må indledes eller fortsættes uden patientens informerede samtykke**

Generelle krav til samtykke

Patienten skal kunne overskue at give samtykke

- Alder: 15 år eller derover
- Habilitet: Fornuftsmæssigt i stand til at forstå informationen og tage stilling til sin behandling

Samtykket skal være frivilligt

- Må ikke skyldes ydre påvirkninger

Patienten skal have fyldestgørende information

Stedfortrædende samtykke - varigt inhabile

Patienter, der ikke selv kan varetage deres interesser og handle fornuftsmæssigt

- Nærmeste pårørende, personlig værge eller fremtidsfuldmægtig
- Hvis ingen af disse: Anden sundhedsperson kan give tilslutning
- Varetager nærmeste pårørende m.fl. ikke patientens interesser: STPS kan tilslutte sig behandling
- Krav om journalføring

Varig inhabilitet

- Der skal være tale om en varig tilstand, som bevirker, at patienten ikke længere kan forholde sig fornuftsmæssigt til behandlingsforslag m.v.
- Det er som udgangspunkt en lægefaglig vurdering, om en patient er varigt inhabil
- Andre sundhedspersoner kan desuden konkret vurdere, om en varigt inhabil patient er i stand til at forholde sig til og give samtykke til enkelte undersøgelser og behandlinger.

Stedfortrædende samtykke – varigt inhabile

- Krav til samtykke betyder i praksis, at de pårørende m.fl. til den varigt inhabile patient som udgangspunkt skal kontaktes for at modtage information og give samtykke, hver gang patienten skal behandles
- Undtagelser:
 - 1) De pårørende m.fl. har givet samtykke til et samlet behandlingsforløb, som omfatter flere delbehandlinger
 - 2) Den varigt inhabile patient kan give samtykke til helt simple, mindre behandlinger, som den pågældende forstår

Behandlingsforløb – Undtagelse 1

- Hvis en varigt inhabil patient er i gang med et behandlingsforløb, som patientens repræsentant har givet et aktuelt og konkret samtykke til, vil det ikke være nødvendigt, at repræsentanten samtykker til alle delbehandlingerne i behandlingsforløbet.
- Fx diabetespatienter, hvor måling af blodsukker og behandling med medicin vil være delelementer i en samlet behandlingsplan

Simple behandlinger – Undtagelse 2

Den varigt inhabile patient kan give samtykke til helt simple, almindelige eller mindre behandlinger, som den pågældende forstår

Hvilke typer undersøgelser og behandlinger?

Fx vejning, måling af temperatur, puls eller blodtryk eller undersøgelser for mindre sår og sårpleje.

Inddragelse af den varigt inhabile

- Patienten skal informeres og inddrages i drøftelserne af behandlingen, i det omfang patienten forstår behandlingssituationen, medmindre dette kan skade patienten.
- Patientens tilkendegivelser skal, i det omfang de er aktuelle og relevante, tillægges betydning
- Hvis den varigt inhabile i ord eller handling modsætter sig behandlingen, kan behandlingen kun gennemføres, hvis betingelserne i "lov om anvendelse af tvang ved somatisk behandling af varigt inhabile" er opfyldt

Midlertidigt inhabile (akutreglen)

En sundhedsperson kan indlede eller fortsætte en behandling uden samtykke fra patienten/pårørende m.fl., hvis en patient,

- midlertidigt eller varigt mangler evnen til at give informeret samtykke og
- øjeblikkelig behandling er påkrævet for patientens overlevelse *eller* for på længere sigt at forbedre patientens chance for overlevelse, *eller* for et væsentligt bedre resultat af behandlingen

Generelt informeret samtykke

Supplement til reglerne om konkret informeret samtykke for varigt inhabile

Samtykkekompetence

- Den varigt inhabile patients repræsentant:
 - nærmeste pårørende,
 - personlig værge eller
 - fremtidsfuldmægtig
- Patienten skal også selv inddrages

Varig inhabilitet

- Der skal være tale om en varig tilstand, som bevirker, at patienten ikke længere kan forholde sig fornuftsmæssigt til behandlingsforslag m.v.
- Det er som udgangspunkt en lægefaglig vurdering, om en patient er varigt inhabil
- Andre sundhedspersoner kan desuden konkret vurdere, om en varigt inhabil patient er i stand til at forholde sig til og give samtykke til mindre undersøgelser og behandlinger

Hvad er generelt informeret samtykke?

- Forhåndstilkendegivelser på fremtidige situationer
- Kan gives til nærmere lovfastsatte mindre behandlinger

Liste a

1. Måling af temperatur, puls, blodtryk og iltmætning (pulsoximeter)
2. Undersøgelse af urin med urinstix
3. Kompressionsbehandling, herunder behandlerstrømper
4. Tryksårsforebyggelse
5. Kontinenspleje
6. Måling af hæmoglobin, CRP eller blodsukker på baggrund af fingerprik
7. Undersøgelse for simple sår og sårpleje ved ukomplicerede sårforløb, herunder skiftning af forbindinger på simple sår
8. Vejning
9. Almindelig fysisk lægelig undersøgelse, som fx hjerte- og lungestetoskopi, med undtagelse af gynækologisk undersøgelse

Liste b (1 ud af 3)

1. Anlæggelse og afvanding med kompressionsbind ved ødemer på kendt baggrund
2. Behandling med håndkøbslægemidler for kendt, tilbagevendende forstoppelsesproblematik
3. Hals- og næsepodning
4. Næseskylning
5. Undersøgelse og behandling for kendt smerteproblematik med præparater, som kan købes i håndkøb
6. Behandling for hos patienten kendt simpel allergi som fx høfeber
7. Undersøgelse for og behandling af hyppigt forekommende ukomplicerede infektioner i urinveje, øjne og hud samt i øvre og nedre luftveje

Liste b (2 ud af 3)

8. Fysioterapi ved kendt behov
9. Ergoterapi ved kendt behov
10. Fodterapi ved kendt behov
11. Almindeligt tandeftersyn i form af undersøgelse af tænder, kæber og mund, herunder afpudsning samt evt. kontrolrøntgenundersøgelse af tænder, mund og kæbe
12. Opfølgende tandbehandling ved kendt tandproblematik, herunder almindelig sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende behandling, fluoridbehandling og anden medikamentel behandling af bakterielle infektioner eller svampeinfektioner, røntgenundersøgelse, tandrensning, tilpasning eller nødvendig korrektion af proteser og instruktion i og udførelse af mundhygiejne, herunder ved anvendelse af nødvendig lokalbedøvelse

Liste b (3 ud af 3)

13. Behandling af huller i tænderne, herunder ved anvendelse af nødvendig lokalbedøvelse i den forbindelse
14. Simpel tandudtrækning, herunder ved anvendelse af nødvendig lokalbedøvelse i den forbindelse
15. Behandling af syn ved optiker

Krav til information ifm. afgivelse af samtykket

- Patientens repræsentant skal informeres om effekt af og risiko for komplikationer og bivirkninger ved de behandlinger, der gives generelt informeret samtykke til
- Samtykket kan trækkes tilbage på et hvert tidspunkt

Case 1 - Plejehjem

- Plejehjemslæge med regelmæssig opfølgning på alle patienter
- Hvis en patient vurderes varigt inhabil tager plejehjemslægen sammen med plejepersonalet stilling til om generelt informeret samtykke vil være relevant, herunder hvilke behandlinger
- Plejepersonalet kontakter patientrepræsentanten
- Under samtalen går plejepersonalet ud fra en lokal instruks for information om de relevante undersøgelser og behandlinger

Efterfølgende information

- Konkret vurdering ud fra omhu og samvittighedsfuldhed, hvornår der er behov for at informere repræsentanten om udførte undersøgelser og/eller behandler og fx effekten og resultatet heraf
 - Fx væsentlige ændringer i patientens helbredstilstand
- Evt. aftalt yderligere information

Generelle krav til samtykket

- Skriftligt – ikke nok at journalføre mundtligt samtykke
- Kan gives for en afgrænset periode – op til 12 måneder
- Frivillig ordning for repræsentanten
- Sundhedspersonen kan afvise generelt informeret samtykke, hvis
 - 1) det ikke vil være forsvarligt for patienten
 - 2) 2) der ikke kan opnås enighed om omfanget af information

Stedlig afgrænsning

- Offentlige og private behandlingssteder
 - Dog ikke på regionale sygehuse, privathospitaler og indledende undersøgelser hos læger med anden speciale end almen medicin
- Gælder som udgangspunkt kun på det behandlingssted, hvor det er indhentet
- Samtykket kan dog i to situationer have virkning på et andet behandlingssted end der, hvor samtykket er indhentet

Stedlig afgrænsning

Situation 1

Når samtykket er indhentet på fx et plejehjem af en sundhedsperson, som arbejder for og har indhentet samtykket under ansvar af en autoriseret sundhedsperson på andet behandlingssted

Situation 2

Når en autoriseret sundhedsperson har indhentet samtykke, men behandlingen udføres på et andet behandlingssted, fx et plejehjem eller en akutplads, af sundhedspersoner, som arbejder under ansvar af den, som har indhentet samtykket

Case 2 – Eget hjem

- Patient, 75 år med KOL og demens, vurderet varigt inhabil
- Bor i eget hjem med hustru med dagligt besøg af hjemmeplejen
- Patienten får hyppigt luftvejsinfektioner og behandling med antibiotika og kommer ofte på aflastningsophold
- Egen læge taler med hustru om muligheden for generelt informeret samtykke, herunder drøftes det, at samtykket kan gælde både til behandling i hjemmet og på aflastningen

Case 3 - Bosted

- Patient, 25 år, udviklingshæmmet, større bygningsfejl og dårlig tandhygiejne, vurderet varigt inhabil
- Bor på bosted, forældre er i forbindelse med jobs ofte i udlandet og kan derfor være svære at få kontakt til med kort varsel
- Personalet tager kontakter forældrene for at informere om muligheden for generelt informeret samtykke, herunder omfanget af samtykket
- Forældrene kontakter tandlæge og optiker med henblik på udfyldelse af samtykkeerklæring
- Det aftales, at forældrene informeres, hvis der er behov for opfølgning

på følgende behandlingssted, hvor samtykket er indhentet:

Behandlingssted: _____

Adresse: _____

Hvis samtykket skal kunne gælde behandlinger på øvrige behandlingssteder i kommunen, krydses disse af nedenfor

Akutplads

Aflastningsplads

Plejehjem

Midlertidig pladser

Plejehjem

Patientens eget hjem

Andre: _____

Hvad hvis patienten modsætter sig behandlingen?

- Hvis den varigt inhabile patient modsætter sig behandling, som der er givet et generelt informeret samtykke til, skal behandlingen stoppe.
- Reglerne i lov om anvendelse af tvang ved somatisk behandling af varigt inhabile.

Opsamling

- Ingen behandling må indledes eller fortsættes uden et informeret samtykke
- Konkret informeret stedfortrædende samtykke
- Generelt informeret samtykke til mindre behandling af varigt inhabile

SUNDHEDSMINISTERIET

STYRELSEN FOR
PATIENTSIKKERHED

Find materiale på styrelsens
hjemmeside: stps.dk

Spørgsmål og svar

Se spørgsmål og svar om generelt informeret samtykke til mindre behandlinger af varigt inhabile patienter.

> Spørgsmål og svar: Generelt informeret samtykke

Eksempel på samtykkeblanket

> Download eksempel på blanket til indhentelse af generelt informeret samtykke til mindre behandlinger af varigt inhabile

Pjece

> Download pjece om generelt informeret samtykke til mindre behandlinger af varigt inhabile til print

Pause

Vi vender snart tilbage med svar på jeres spørgsmål

Husk at bruge Q&A funktionen på skærmen til at stille spørgsmål

